

JAKTEN PÅ DEN FÖRSVUNNA SJÄLEN

*NÅGRA FUNDERINGAR OM IDEAL, VÄGVAL OCH FRAMTID FÖR
ÖRGRYTE IS FOTBOLLSSEKTION*

nedtecknade av

MAGNUS BÖRJESSON
magnus.borjesson@sambadefensiv.se

INTRODUKTION

Jag har skrivit några enstaka texter här på Sambadefensiv i år, vanligen inbakade i någon större sammanställning; i slutet av juni till exempel en genomgång av hur redaktionen såg på den gångna vårsäsongen. Jag jobbar också en del bakom kulisserna med det tekniska på sidan. Men jag har inte skrivit någon egen text ännu, så därför är det kanske på sin plats att jag presenterar mig. Hej på er, Magnus Börjesson heter jag!

Som en del kanske minns så brukade jag skriva en hel del om ÖIS förr om åren. Jag var länge ansvarig för supporterklubbens hemsida, det som senare blev Örgryte SvenskaFans, och gästspelade en period också ganska ofta på ÖIS Online. Från 1997 och fram till sisådär 2006 skrev jag mängder av matchrapporter, krönikor, intervjuer och så vidare. Men därefter har det, med enstaka undantag, varit ganska tyst om mig på Öisfronten. Varför det?

Ja, dels fick jag mindre tid då min jobbsituation förändrades. Men det är långtifrån hela svaret. Den bistra sanningen är nog helt enkelt att jag gradvis börjat tröttna på ÖIS. Det har inte gått så långt att jag inte går på matcherna. Jag ser de flesta hemmamatcher (alla utom om jag är bortrest), och som ni andra trägna resenärer kanske har noterat så dyker jag ofta upp på bortaläktarna också. Men den där riktiga gnistan som jag kände tidigare, den har falnat. Hemmamatcherna går jag på mer av pliktskyldighet och vana än med riktig entusiasm, och på bortaresorna är ofta själva resan mer lockande än matchen. Så vad är det som saknas i mitt Öisande? Jag har funderat en hel del på det de senaste åren.

Alla passioner går i vågor, det ligger i sakens natur. Det går inte att vara nyförälskad hela livet. Men i mitt fall känns det som om det är mer än bara tidens tand som gnager på relationen. Jag vet inte om det bara är jag eller om det är en allmänmänsklig egenskap, men i takt med att jag blir äldre (Jag har passerat 40! Herregud, hur gick det till?) så filosoferar jag mer än jag brukade. Jag grunnar på hur saker egentligen är, varför de är just så, hur jag skulle vilja att de var, och så vidare. När det gäller ÖIS är jag inte särskilt glad över vart mina tankar har lett.

Något som jag tror jag har gemensamt med de flesta andra ”åldrande” supportrar är att det med åren har blivit allt mindre viktigt för mig om ÖIS vinner eller inte. Det känns heller inte så förtvivlat viktigt vilken division vi spelar i. Missförstå mig inte nu, jag står fortfarande och jublar när vi gör mål

och deppar när vi släpper in ett. Jag läser fortfarande serietabellen med det största intresse och funderar på hur vi kan avancera i den. Det är ju en fullständigt självklar del av fotbollen att sträva efter seger. Men bakom detta växer det fram en insikt om att vare sig vi vinner eller förlorar så kommer det ändå en ny match snart. Om vi skulle vinna allsvenskt guld (vilket jag verkligen vill uppleva i vuxen ålder någon gång!) så blir det party i några dagar, man känner en djup och innerlig tillfredställelse i några veckor och kanske månader, men sedan kommer det lika fullt nya säsonger och nya matcher. I grund och botten förändrar guld det ingenting. Det är i "vardagslunken" man måste leta om man vill hitta en djupare mening som ger supporterskapet relevans.

Och det är här jag kommer till den dystra delen av texten. Slutsatsen av allt mitt funderande är att det, åtminstone för tillfället, inte finns någon djupare mening med ÖIS. Det är inte speciellt givande eller meningsfullt att engagera sig i Sällskapet, för man får väldigt lite tillbaka. Man bidrar inte till att göra världen bättre, och man har inte speciellt roligt heller. Det finns inget som skiljer ÖIS från

Quo vadis, ÖIS?

vilken annan klubb som helst. Spelet på planen har inget unikt i sig, inte i utförande och inte ens i ambition. Det finns ingenting särskilt med ÖIS supportrar, ingen djup gemenskap att bli en del av. Det finns ingen vision som är ÖIS egen, någon storslagen rödblå dröm att drömma. ÖIS är ett dussinlag med dussinfans. Och den insikten svider.

Så om det nu är så här illa, varför finns det överhuvudtaget några Öisare? Varför är jag själv Öisare? Det finns en intressant tråd i Sambadefensivs forum om hur det gick till när folk blev rödblå. Jag hoppas att fler delar med sig av sin historia där, men tendensen från såväl den diskussionen som tidigare sådana genom åren är klar. En stor andel av supportrarna har "ärvt" ÖIS av en äldre släkting, och övriga har blivit rödblå mer eller mindre av en slump: någon minnesvärd match man råkat gå på i formbar ålder, någon viss spelare man fastnat för, en ÖIS-souvenir man fått, en allmän vilja att vara motvalls – det krävs inte särskilt mycket egentligen, det är bara en fråga om tajming. (I mitt eget fall blev jag Öisare på grund av en tio år äldre bror.) Ytterst få, om ens någon, har blivit Öisare genom att studera klubbarna och aktivt välja den man finner mest sympatisk. Finns det något som skulle tala för ÖIS i ett sådant val?

En av fotbollskulturens starkaste dogmer är att man aldrig byter lag. Det kvittar hur det går på planen, har man väl valt sitt lag så har man valt för livet. Därför finns det fortfarande Öisare. Men även om man inte byter lag så kan man förlora intresset och sluta gå på fotboll. Många som ärvt ÖIS som sitt lag kanske aldrig ens börjar gå på matcher och engagera sig, för de hittar inget där som lockar.

Att den här bristen på särart och ideologi hos ÖIS är tråkig för mig personligen är naturligtvis ganska oväsentligt. Men jag skulle vilja påstå att den också är ett stort problem för klubben – eller kanske rättare sagt en outnyttjad möjlighet. För ärligt talat, jag tror inte det är så mycket roligare eller mer meningsfullt i andra klubbar heller. Svensk elitfotboll ligger och glappar i ett ingenmansland mellan de gamla folkrörelseidealerna som ingen tror på längre och något nytt som ännu inte utkristalliserat sig. Den klubb som vågar bli först att hitta sin egen framtid och visar vad fotboll skulle kunna vara, och borde vara, den klubben kan även bli mycket framgångsrik. Kan det bli ÖIS?

I tre kommande artiklar skall jag försöka resonera mig fram till vad ÖIS fotbollssektion skulle behöva göra för att återuppväcka mitt eget intresse. Men självklart är förhoppningen också att detta skall starta en diskussion om vart ni, ärade läsare, vill att vårt Örgryte skall ta vägen.

Är jag helt ute och cyklar i min något deprimerad(n)de syn på Sällskapet? Är allt kanske i själva verket frid och fröjd, är det bara jag som har drabbats av en fyrtioårskris?

Hur skönt är det egentligen att vara Öisare?

KLUBBEN

Som vi alla vet finns det massor av områden att förbättra i Örgryte Fotboll*. Allt från stora saker som hur elitsatsningen finansieras och hur ungdomsfotbollen bedrivs till mindre men likafullt viktiga saker som souvenirförsäljning och matcharrangemang är i stort behov av en översyn. Men jag tror att nytänkandet måste börja på en ännu mycket högre nivå än så. Det som framför allt saknas, som jag ser det, är en grundläggande idé om vad Örgryte IS är för något och vad vi vill vara. Utan en sådan ideologisk kompass går det inte att staka ut en enhetlig kurs i alla de förändringar som behövs. Utan ideologi, om man förlorar kontakten med vad man egentligen håller på med, så kan förändringsarbetet lika gärna landa i vansinnigheter som FC Gothia.

Så låt oss därför börja från början.

Vad är fotboll bra för egentligen? Varför har Örgryte IS en fotbollssektion? Vad är målet med verksamheten? ”Att vinna”, säger ni kanske. ”Fel!” säger jag.

Självklart skall ÖIS sträva sitt allra yttersta efter sportsliga framgångar: efter SM-guld, cupguld, juniormästerskap, reservlagssegrar och vad ni vill. Den redan digra prishyllan på Öisgården skall behöva byggas ut! Ingen fotbollsspelare värd namnet går ut på planen för att förlora. Men det där är vad leken går ut på, det är så det går till när man leker den. Det är inget svar på frågan om varför ÖIS gett sig in i leken till att börja med. Varför inte lika gärna syssla med kortspel, knyppling, kanalmete eller körsång? Varför syssla med någonting alls?

Eller säg så här: Om ÖIS skulle gå i putten en dag och inte finnas mer, vem (förutom vi själva) skulle sakna klubben, och varför? Fyller Sällskapet av i dag någon funktion i världen? Frågan gäller inte bara ÖIS, den kan lika gärna ställas om de allra största klubbarna. Varför finns Manchester United, varför finns Inter? Är det bara för att erbjuda folk en stunds högklassig underhållning några gånger i veckan, och att i bästa fall tjäna pengar åt sina ägare? Jag är rädd att klubbarna själva skulle svara ja på den frågan, åtminstone om de var ärliga.

Men har vi inte förlorat något viktigt på vägen då? Är fotboll verkligen inte mer än förströelse? Skulle man alltså lika gärna kunna köpa en biobiljett istället?

---

* Jag fokuserar i denna och de kommande texterna helt och hållet på just fotbollssektionen, då det är där mitt största intresse ligger. Men det finns ingen anledning varför mycket av resonemanget inte skulle vara tillämpligt även på ÖIS övriga sektioner.

För att reda ut den här frågan behöver vi gå tillbaka till Fader Wilhelm själv. I sitt högtidstal vid ÖIS 10-årsfest 1897 sade han bland annat:

Idrotten är mer än vanlig kroppsövning, ty den alstrar frimodighet, energi, aktning och kärlek till medmänniskor, och dess frukter äro levnadsfriskhet och glädje, vilka aldrig i så hög grad bjudas dem, som försumma sin kroppsutbildning. Vad glädje bereder storhet och rikedom, om dess förvärvande skett på hälsans bekostnad? En ruinerad kropp kan aldrig för penningar återfå vad den försummat att taga vara på. Må dessa tankar finna rotfäste hos ungdomen, som fostras i en tid, då människovärdet, i jakten efter penningen, aktas så ringa. Under vilken fana kunna väl alla så mötas, som under idrottens, den nutida ridderlighetens banér.

Fader Wilhelm

Om vi sällar bort det nationalromantiskt anstrukna språket, som var typiskt för den här eran och inte minst för Wilhelm Friberg själv, men som kan låta pompöst och lite löjligt i moderna öron, så kan Fribergs budskap här sammanfattas i den välkända devisen ”en sund själ i en sund kropp”. Fysisk träning, och inte minst att pröva sin egen förmåga tillsammans med och i ädel tävlan mot andra, leder till hälsa och glädje.

En än tydligare bild av vad Friberg är ute efter får vi när han förklarar syftet med *Idrottsorden*, ett ordenssällskap som han grundade 1894. (Närmare bestämt den 9:e december, på 300-årsdagen av Gustav II Adolfs födelse. Nämnde jag att Friberg var en varm vän av nationalromantiken?)

Idrottsorden är avsedd att vara en påbyggnad av den kroppsliga idrotten, som dess valspråk ”Mens sana in corpore sano” angiver, och meningen är att i denna samla tänkande män, för vilka idrotten är medlet men ej målet. Målet är att dana goda karaktärer, som sträva efter att bliva nyttiga samhällsmedlemmar.

Här har vi pudelns kärna. Det övergripande målet som Wilhelm Friberg hade med sitt stora engagemang i idrottsrörelsen var att den skulle hjälpa till att fostra ungdomen till friska, lyckliga och nyttiga medborgare. Det här kommer knappast som en överraskning för någon, för det är ju precis det som

idrottsrörelsen i stort alltid har framhållit. ÖIS var inte unikt i denna strävan, bara tidigt ute. Och även i våra dagar minns vi de gamla idealen. Vi har bara slutat tro på dem.

Men om de gamla idealen är döda, vad har då ersatt dem? Svaret är tyvärr – absolut ingenting. Tankarna i dag, i den mån någon överhuvudtaget funderar i sådana här banor, verkar vara att folkrörelseidealerna kan få finnas kvar på lägre nivåer där de inte stör någon, som i den breda ungdomsfotbollen och i förbundets förhandlingar om bidrag från staten. Men i elitfotbollen har idealerna ingen plats, då de inte anses förenliga med sportslig framgång. Det är här det har gått snett. Man har definierat om framgång för klubben som enbart sportslig framgång, som om det var det som var poängen med verksamheten, och så har man tagit konsekvenserna av det och skurit av sina egna rötter. Man har helt enkelt glömt vad man egentligen håller på med.

Som jag ser det så har fotbollen inget existensberättigande utan sina ideal. Eventuella segrar blir helt tomma när de inte står för något. Vi landar ytterst i det som fotbollshatare har sagt i alla tider: ”Vad är vitsen med elva vuxna karlar som springer och jagar en boll?” Det blir bara löjligt. Det enda som möjligen finns kvar är det rena underhållningsvärdet. Men vi vet ju alla hur det står till med det i svensk fotboll. Då är det bättre att gå hem och sätta på TV:n.

Vart jag vill komma med hela det här långa resonemanget är att ÖIS, för att berättiga sin egen existens, bör återuppväcka idrottsrörelsens gamla ideal igen. Det övergripande målet för ÖIS fotbollssektion, elitfotbollen definitivt inkluderad, måste vara att med idrotten som medel verka för ett bättre samhälle. Något annat svar på frågan kan jag inte hitta, och jag tvivlar på att det finns ett.

Naturligtvis menar jag inte att vi skall gå tillbaka till 50-talet, eller var vi nu först gick vilse någonstans. Vad vi bör göra är istället att försöka hitta ett sätt att föra in idealerna i en ny tid, kombinera dem med det som krävs för att kunna hävda sig i modern elitfotboll, och av detta bygga en helhet som blir större än summan av beståndsdelarna. Jag är övertygad om att de klubbar som först lyckas slå in på det här spåret kommer att bli mycket framgångsrika, både i det riktiga målet att förbättra samhället och vad gäller det sportsliga.

* * * * *

Så hur gör man då detta? Hur bedriver man elitfotboll som ett medel snarare än som målet för verksamheten? Ja, förhoppningsvis finns det massor av goda

idéer där ute som längtar efter att få bli hörda. Men i väntan på det har jag några tankar.

Det första som vill till är en insikt om elitfotbollens roll i klubben. Om det nu är att verka för ett bättre samhälle som är poängen, varför alls ha ett elitlag? Jo, självklart som en förebild. Det är genom A-laget som ÖIS kan locka barn och ungdomar att vilja vara med i klubben. Det är A-lagsspelarna som de unga ser upp till och tar efter, det är viljan att nå dit (och ännu längre) som är de ungas drivkraft. A-laget når dessutom ut till så många fler än bara det relativa fåtal barn och ungdomar som faktiskt spelar fotboll i ÖIS. Supportrarna och den fotbollsintresserade allmänheten är en potentiellt betydligt större grupp som också nås och i viss mån formas av ÖIS budskap. Och ju bättre och mer framgångsrikt A-laget blir, desto mer uppmärksamhet blir det kring de ideal som ÖIS vill sprida. Elitlaget är Sällskapets skyltfönster!

Det andra vi behöver är att ha klart för oss precis vilka ideal det egentligen är vi pratar om. Men det är inga konstigheter, vad idrottsrörelsen står för är ju välbekant för de flesta. Det handlar om värdet av fysisk aktivitet för att uppnå såväl kroppsligt som mentalt välbefinnande, och vikten av hårt arbete och självdisciplin för att kunna bli så bra som man har förutsättningar att bli. Det handlar också om gemenskapen och lagandan som uppstår när en grupp människor idrottar tillsammans och strävar mot samma mål, och om att kunna samarbeta och umgås med människor från vitt skilda bakgrunder. Och inte minst handlar det om sportsliga och allmänmänskliga värderingar som rent spel, ärlighet, och att visa respekt och hänsyn mot andra.

Dessa ideal klingar säkert bekant, och många skulle nog säga att ÖIS står för dem redan i dag. Man kan rent av hitta lite av samma tankegångar, fast med andra formuleringar, i ÖIS stadgar. Men jag skulle vilja påstå att i elitfotbollen, ÖIS främsta ansikte utåt, har det här tonats ner till nästan ingenting. Det radikalt nya, eller nygamla, som jag vill se är en insikt att de här idealen är överordnade allt annat. Det är de som är målet med verksamheten, medan sportsliga och ekonomiska resultat bara är ett hjälpmedel.

* * * * *

OK, fina ord är ju billiga, men hur skulle detta yttra sig i praktiken? Ja, hur idealen kan tillämpas när A-laget spelar boll återkommer jag till i nästa text. Men det finns mycket som klubben kan göra även utanför planen. Här är några förslag:

- ÖIS bör se över stadgarna, så att det klart framgår att främjandet av dessa ideal är klubbens högsta syfte, och så att detta ställningstagande tryggas för framtiden*. A och O för framtidssäkringen är att det måste vara medlemmarna som i demokratisk ordning bestämmer över klubben, dess sektioner och eventuella andra verksamheter som bedrivs. Det bör därför vara uttryckligen förbjudet enligt stadgarna att överlåta en majoritet av beslutanderätten eller äganderätten i någon sektion eller verksamhet till annan part. Örgryte IS styrelse, och i förlängningen därmed medlemmarna, måste alltid ha sista ordet i allt som görs i Sällskapetets namn.

Detta innebär i praktiken bland annat en förankring i de egna stadgarna av den så kallade 51%-regeln, så att den ligger fast även om den skulle slopas på förbunds nivå. Däremot innebär det självklart inte något hinder mot att låta andra parter, som till exempel Örgryte Fotboll AB eller supporterklubben Balders Hage, göra saker i ÖIS namn. Jag ser heller inte att bolagiseringen av fotbollen står i strid mot idealen, om man nu anser att det är bästa sättet att hantera de ekonomiska aspekterna av att bedriva elitfotboll. Det måste bara tryggas att klubbstyrelsen alltid har vetorätt och kan säga ifrån om bolaget går åt fel håll.

- ÖIS bör vara delaktiga i samhällsdebatten. I frågor som berör idrotten eller där det finns anledning att åberopa de värderingar som klubben står för så bör företrädare för klubben ta offentlig ställning. Däremot skall ÖIS givetvis inte syssla med partipolitik, man måste absolut stå fria från sådana anknytningar. Idrotten skall vara till för alla, men om man tar politisk ställning så stöter man bort folk. Därför bör ÖIS även avstå från att nischas in sig mot samhällsgrupper, som till exempel hur allianskollegorna med varierande trovärdighet kallar sig "arbetarklubb". Det föder bara ett osunt vi-och-dem-tänkande. Kanske kan det i enstaka fall vara svårt att dra skiljelinjen mellan ideologi och politik, men oftast är det ganska självklart. Den omtalade Dawit Isaak-banderollen i fjol är ett positivt exempel på ett sådant ställningstagande, som utan minsta tvekan var på rätt sida gränsen.
- Om idealen skall kunna tas på allvar så måste ÖIS som klubb sträva efter att vara ett föredöme på alla områden. Det första och självklara man tänker på är förstås att ungdomsverksamheten skall bedrivas med målet att utveckla människor och inte bara fotbollsspelare. Men det kan till exempel också handla om att aldrig finansiera elitverksamheten med

---

* Att skriva in något i stadgarna är självklart ingen evig garanti. Men samma stadgar stipulerar att för att ändra något i dem krävs ett beslut med 2/3 majoritet i två årsmöten (eller extra årsmöten). Det torde säkerställa att inget sker som inte medlemmarna verkligen vill.

svarta eller ens gråa pengar. Det kan vara att aldrig ljuga för media, t ex i samband med känsliga spelaraffärer; det är en oerhörd skillnad mellan ”vi har inga kommentarer just nu” och ”nej, vi förhandlar inte om att sälja spelare X”. Och givetvis gäller det att behandla egna spelare, andras spelare, egna supportrar, andras supportrar, domare, funktionärer, media etc med respekt. Det kan låta som en självklarhet, men om vi funderar lite kan vi nog tyvärr lite till mans dra fram exempel på motsatsen.

- ÖIS bör efter bästa förmåga ägna sig åt uppsökande social verksamhet. Det finns mycket man kan göra som inte behöver kosta så mycket. Heltidsanställda fotbollsspelare, i den mån klubben kommer att ha råd till sådana framöver, bör utan vidare kunna avsätta några timmar i veckan till sådant som att gästa gymnastiklektioner i skolor, stödja välgörenhetsarrangemang med sin närvaro, besöka barn på sjukhus och liknande. Man kan också tänka sig att ÖIS mobiliserar sina supportrar till punktinsatser där mer manstyrka är av nöden. Några timmars ideellt arbete tillsammans med andra Öisare, inklusive några A-lagsspelare, skulle kunna vara ett väl så trevligt sätt att tillbringa en lördagseftermiddag, plus att man samtidigt gör en nyttig insats för någon behövande.
- ÖIS bör vidare kunna ta initiativ till ideella aktiviteter tillsammans med sina sponsorer. Företag har ofta ett intresse att synas i sådana sammanhang av PR-skäl, i synnerhet om det på något vis berör deras ordinarie verksamhet. En del av dem kan säkert tänka sig att lägga en del pengar också, om omständigheterna är de rätta. Allt som krävs från ÖIS sida är fantasi nog att kläcka bra idéer om vad som kan göras, och att sedan använda sitt goda namn och kontaktnät för att sätta bollen i rullning. Viktigt förstås att den här typen av aktiviteter görs av rätt anledning, att det är själva idealismen som är huvudsaken och att det inte bara blir ett alibi för att försöka locka pengar från sponsorerna.
- En annan form av uppsökande social verksamhet är om ÖIS förlägger någon eller några träningar i månaden, både A-lag och yngre lag, till fattiga eller segregerade stadsdelar där breddidrotten har svårt att riktigt nå ut. Kanske kan ”glansen” från ett av stadens stora och namnkunniga lag, att se dem träna och sedan få chansen att själv vara med och latta boll med dem, bidra till att locka ungdomar till fotbollen?
- Något som definitivt är en underutvecklad del av Sällskapetets idrottsliga verksamhet är motionsidrotten, trots att den står uttryckligen nämnd i stadgarna. ÖIS bör kunna uppmuntra sina supportrar, och då även vuxna sådana, till att idrotta tillsammans – i allehanda sporter, inte

nödvändigtvis bara fotboll. Det är inte bara ungdomen som skulle må bra av lite mer fysisk aktivitet. Förmodligen skulle det tvärtom kunna bli en större vinst för folkhälsan att locka soffsittande, öldrickande supportrar att röra på sig än det är att träna de ofta redan aktiva ungdomarna. Kanske behövs det heller inte så mycket för att aktivera oss. Det kanske räcker med sporadiska gästspel av nuvarande eller slocknade ÖIS-stjärnor, lite publicitet i ÖIS-media, och kanske en möjlighet att tävla i ÖIS namn och färger. Den här typen av aktiviteter skulle dessutom kunna stärka den interna rödblå sammanhållningen avsevärt, vilket förstås vore gynnsamt ur väldigt många aspekter.

* * * * *

Säkert finns det många fler och bättre idéer där ute kring hur ÖIS skulle kunna lyfta fram och leva upp till de gamla idealen igen. Men är det överhuvudtaget rätt väg att gå? Eller är det kanske snarare helhjärtad bolagisering och affärstänkande som är framtiden för Sällskapet? Tyck till i forumet!

LAGET

I min förra text resonerade jag kring varför jag tycker att vägen framåt för ÖIS är att återerövra idrottsrörelsens gamla ideal och sätta dem som ledstjärna för verksamheten, och hur detta skulle kunna yttra sig i klubbens allmänna agerande. Nu är det så dags att titta på om det nya sättet att tänka också lämnar avtryck på planen.

Förebilden Agne Simonsson

Som jag nämnde så är elitfotbollens syfte i detta nya ideologiska ÖIS att vara klubbens skyltfönster, det som gör det möjligt att nå ut till folk i strävandet efter ett bättre samhälle. Det här ställer intressanta krav på fotbollslaget. Att spela väl och att segra blir mycket viktigt, då det är framgången som föder den uppmärksamhet som är förutsättningen för hela verksamheten. Men samtidigt blir det helt avgörande att framgångarna nås på ett föredömligt sätt, för annars går det högre syftet om intet. Det går alltså inte att ta några som helst genvägar till de där segrarna. Hamnar glorian på sned så är den vunna uppmärksamheten sämre än värdelös, den blir en direkt belastning.

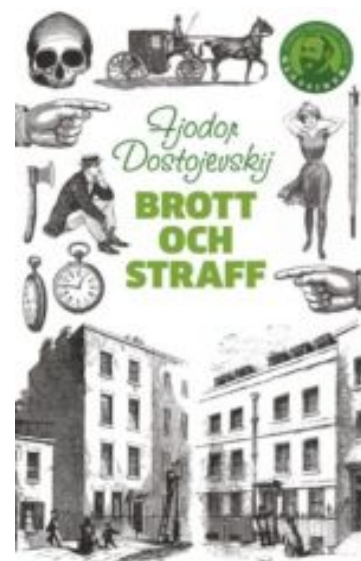
En spelare eller ledare i ÖIS skall därför sträva efter att vara ett föredöme i alla lägen. Det gäller såväl på som utanför planen. Det är oerhört viktigt att A-laget helhjärtat tar till sig den nya insikten, att det är rollen som förebild som är huvudsyftet med bollspelandet, till och med viktigare än resultaten på planen. Att ha fotboll som yrke är ett privilegium som är få förunnat, och det är rimligt att det privilegiet åtföljs av en del krav.

Detta innebär inte att ÖIS i sitt rekryteringsarbete skall värva enbart svärmorsdrömmar. (För fotboll på elitnivå kräver rekrytering, det förändras inte av de nya idealen. Man kan inte leva på bara sin egen ungdomsverksamhet.) Men det skall göras klart vid värvningstillfället att ÖIS ställer andra och hårdare krav än andra klubbar. Spelaren måste vara beredd att ta till sig detta under sin tid i klubben, annars bör han söka sig någon annanstans.

* * * * *

Det är säkerligen inte helt enkelt att få rutinerade spelare med erfarenhet av andra klubbar att utan vidare anamma ett sånt här tankesätt. Spelare eller ledare som bryter mot förhållningsreglerna bör därför få en intern bestraffning, så att budskapet går hem. Straffet måste naturligtvis stå i proportion till förseelsen, men en påföljd bör kunna vara att stängas av från en eller flera matcher. Detta är också en viktig markering utåt av hur mycket klubben prioriterar rollen som förebild. Om ÖIS frivilligt ställer åt sidan en nyckelspelare i en viktig match för att han har slagits på krogen någon kväll eller filmat så att en motspelare fått rött kort, bara för att hitta på exempel ur tomma luften, så visar det tydligt att man anser att det finns viktigare saker än att vinna.

Mindre förseelser, där en match avstängning vore alltför hårt, kan till exempel göra att den skyldige åläggs att lägga extra tid på ideella insatser – utöver då det antal timmar i månaden som redan skall göras av alla som en naturlig del av anställningsvillkoren, som diskuterades i förra texten. Man kan förstås alltid vägra att göra insatsen (den ingår ju inte i kontraktet), men då blir det avstängning från matcher som gäller istället. Förutom det rena avskräckningssyftet med denna typ av straff så blir det också god pedagogik: har du gjort något dåligt så får du göra något gott för att kompensera.

Här är några förslag på förhållningsregler:

- **En Öisare skall vara en värdig representant för klubben även utanför planen.**

Som spelare eller ledare i ÖIS A-lag får du räkna med att bli igenkänd ute på stan. Det betyder att allt du gör på allmän plats påverkar hur folk ser på ÖIS. Otrevligt uppträdande, att köra mot rött, snatteri, att tränga sig i en kö – allt beteende som gör dig till en dålig förebild får du räkna med kan leda till intern bestraffning i ÖIS, utöver eventuella straff från samhället. Något som däremot aldrig bör bestraffas är om någon spelare eller ledare kritiserar ÖIS i media. Det är naturligtvis olyckligt om så sker, och man får hoppas att Öisaren väljer att ta en intern diskussion innan han går till pressen, men yttrandefriheten går före värnandet av ÖIS image. En tyst klubb där ingen kritik tillåts är ingen bra klubb.

Även dispyter om kontrakt bör hållas utanför det interna bestraffningssystemet. Man behöver inte vara en dålig förebild för att man vägrar förlänga med klubben, alla har ju rätt att se till sitt också. Skulle

någon däremot gå bakom ryggen på klubben och förhandla i smyg, eller liknande uppenbart omoraliska ageranden, så är det en annan sak.

- **En Öisare skall aldrig någonsin klaga på domaren,** varken i ord eller med gester och kroppsspråk. Jo, jag vet, det strider mot alla instinkter hos en supporter, eller hos en spelare för den delen. Men vilken nytta har klagandet någonsin gjort? Domaren gör fel ibland, det är mänskligt, och i nästan samtliga fall jämnar fördel och nackdel ut sig över tiden. Skulle det någon enstaka gång kännas som att domaren faktiskt är partisk för motståndarlaget, eller bara oacceptabelt usel, då bör klubben protestera mot det i god formell ordning – *efter* matchen. Det kan förstås vara svårt för en spelare att låta bli att undslippa sig något hårt ord i stridens hetta, särskilt som det tyvärr är ett invariant beteende hos många, så en liten gnutta tolerans får man ha. Men då rör det sig om enstaka spontana protester som yttras inom sekunder från incidenten. Att gnälla mer än så på domaren skall inte accepteras. Ett tankesätt som kan hjälpa den ovane är att betrakta domaren som en naturkraft, något som bara händer och ligger bortom din påverkan. Inte klagas du väl på molnen när det börjar regna?
- **En Öisare skall aldrig försöka lura eller påverka domaren,** till exempel genom att filma, att ”tjuva” några meter i inkastet, eller att signalera att bollen var ute och motståndaren sist på den. Visst, ibland kan man tyvärr tjäna på den typen av beteende. Inte minst brukar linjemännen vara mottagliga för vältajmade offside-vinkningar från backlinjen, och att domaren går på filmningar ibland vet vi ju alla. Men Sällskapet skall frivilligt avstå från alla sådana fördelar.
- **En Öisare skall aldrig maska.** Maskning är osportsligt, och ger dessutom publiken sämre valuta för sina entrépengar. Det kan tyvärr löna sig att göra det, men samma gäller som ovan: Sällskapet skall frivilligt avstå från sådana fördelar.
- **En Öisare skall aldrig gnälla eller gräla på motståndaren.** Att bli förbannad eller grinig på en motspelare som avsiktligt provocerar dig är bara dumt, då uppnår han sitt syfte. Att bli förbannad eller grinig på en motspelare som oavsiktligt råkar till exempel fälla dig är också bara dumt, det var ju inte meningen. Lite förståelse kan behövas för spontana utbrott i stridens hetta, som i punkten om domaren ovan, men inte mer än så. Och att gå och gnälla på eller avsiktligt provocera en motspelare i taktiskt syfte, för att ”få honom ur balans” som det så populärt heter, är osportsligt och gör dig till ett dåligt föredöme. Och nej, det hjälps inte att ”alla andra gör det”. Det här är ÖIS, här är vi annorlunda!

- **En Öisare spelar rent.**

Hårt och fysiskt spel är naturligtvis OK, och ibland kommer man att genom klumpighet eller stundens upphetsning gå över gränsen och dra på sig frisparkar och varningar. Det får man acceptera. Men ta aldrig någonsin till fula knep, sånt som i dag brukar kallas ”smart”, som att armbåga eller dra i tröjan när domaren inte ser. Sånt är osportsligt och fegt, och gör dig till en fuskare och en *mycket* dålig förebild.

Kanske känns allt det ovanstående aningen blåögt och verklighetsfrämmande. Går det verkligen att vinna om man spelar med ena armen bakbunden på det här sättet? Ärligt talat vet jag inte. Jag hoppas naturligtvis det, och jag tror det nog också. Men huvudpoängen jag försöker få fram är att det spelar ingen roll. Detta är *viktigare* än att vinna. Det tar nog en stunds tillvänjning innan man riktigt fått in den prioriteringsordningen i skallen, men så småningom kommer det ganska naturligt.

Och om vi skall resonera lite mer ur ett krasst nyttoperspektiv för ett ögonblick: Tänk vilken oerhörd popularitet ett sådant här ställningstagande kan ge klubben! Alla har vi väl gnällt över filmare, tröttnat på dessa ständiga oförstående eller upprörda åtbörder mot domaren, beklagat hur annars duktiga fotbollsspelare förstör sitt rykte med att ideligen figurera i skandaler på löpsedlarna, och undrat lite till mans vart fotbollen egentligen är på väg. Men här kommer nu en klubb som faktiskt tar strid mot allt det här! Det finns överhuvudtaget ingen gräns för hur mycket stöd och uppskattning detta kan ge från fotbollsälskare världen över. För att inte tala om sponsorer...

* * * * *

Det finns en detalj som jag inte har tagit upp än. Jag har sparat den till sist, då den inte riktigt hänger ihop med det övriga. Jag pratar förstås om vår självbild som *Lirarnas lag* och hur den passar in i resonemanget. Vad är värdet av rolig fotboll?

Ja, kopplingen är inte direkt uppenbar. Ett lag behöver inte spela boll på ett visst sätt för att vara en förebild på det sätt som diskuteras ovan. Det går precis lika bra att på ett schysst och ärligt sätt tjonga bollen mot två fyrhorn i anfallet och därutöver bara säkra bakåt.

Men det finns andra värden i livet än bara ärlighet och sportslighet. Om Sällskapetets roll här i världen nu är att inspirera sin publik, och inte minst det uppväxande släktet, att bli bättre människor – låt oss då göra det fullt ut! Blir vi inte alla bättre av att också uppmuntras till glädje, kreativitet och mod? Vi får alltid höra, i synnerhet när det som nyss är valrörelse, att vad det här landet behöver är visionärer, entreprenörer, människor som har idéer och modet att

följa dem. Om ÖIS i någon mån kan bidra till att stimulera sådana dygder genom sitt sätt att spela fotboll så skall vi självklart göra det!

"ÖIS vill vara som lustgas för åskådaren"

Och dessutom, nog får även de andra idealen mycket större genomslagskraft om de företräds av ett lag som är roligt och inspirerande att titta på, som är "som lustgas för åskådaren"?

Rolig fotboll står alltså i högsta grad kvar på dagordningen. Gott så, men för att betona detta i klubben så anser jag att ÖIS fotbollssektion bör ta fram ett manifest som en gång för alla slår fast Sällskapets syn på hur fotboll skall spelas, och som kan tryckas i näven på varje ny spelare eller ledare som kommer till klubben. Hittills har det där med Lirarnas lag varit ett ganska tomt uttryck, som betytt att ÖIS visserligen skall lira, men bara i den mån det finns utrymme för det när viktigare hänsyn

är tagna: som att täppa till bakåt, inte tappa bollen i uppspelsfasen, komma till snabbt avslut så att de inte kan spelvända mot oss, ha åtminstone fem man på rätt sida bollen, och alla de andra mantra som stegutbildade tränare muttrar i sömnen. Men så fungerar det inte. Att Lira med stort L är att ta risker, att våga försöka det oväntade, att offra en del av säkerheten för att ge spelrum åt glädje och kreativitet. Det går inte att Lira halvhjärtat. Då är det bättre att inte göra det alls.

Men vad är då lir, vad är rolig fotboll? Hur definierar man det? Någon kanske älskar dribblingar över allt annat, medan någon annan tycker att ett rakt och effektivt spel, genom hela planen och fram till avslut på bara tre-fyra tillslag, är det vackraste som finns. Någon kanske njuter allra mest av välriktade djupledsbollar som hinns upp av en perfekt tajmad löpning och skapar ett friläge. För egen del tilltalas jag framför allt av ett snabbt och fyndigt passningsspel, företrädesvis längs marken, med få tillslag per gubbe och stor rörlighet. Det är vad jag kallar Lir, det! Men inte går det väl att få till ett manifest utifrån så här vaga och luddiga beskrivningar? Nej, självklart inte. Vi får försöka hitta vad som är viktigast, vad som verkligen ger förutsättningar för rolig fotboll, och lämna detaljerna till spelarna själva.

Kanske kan det där manifestet se ut något i den här stilen? (Med tack till Gunnilse IS, vars nedtecknade fotbollsfilosofi jag har låtit mig inspireras av.)

I Örgryte IS anser vi att fotboll handlar om mer än att bara vinna. Vår strävan är att inspirera och underhålla vår publik. Att se ÖIS spela skall vara en skönhetsupplevelse. Naturligtvis vill vi vinna, det är det som leken går ut på, men vi vill att våra vinster skall vara en seger för den typ av fotboll vi tror på. Att vinna på något annat sätt, med feg eller destruktiv fotboll, är ingenting värt. Då har vi ändå misslyckats.

Den fotboll som spelas i Örgryte IS skall framför allt kännetecknas av mod, vilja och lekfullhet. Dessa egenskaper hos spelarna är de som främst skall uppmuntras på träning och i tävling. Ledare i ÖIS skall verka för ett klimat där det ses som bättre att försöka och misslyckas än att inte försöka alls.

Örgryte IS skall sträva efter att varje spelare i ÖIS skall vara bättre med bollen än spelare i motsvarande position i andra lag. Som ett led i detta skall bollen därför vara med i så många träningsmoment som möjligt.

Fotboll är framför allt ett lagspel. Nyckeln till såväl vacker som effektiv fotboll är passningsspelet. Örgryte IS skall därför sträva efter att ha ett bättre passningsspel, med högre bolltempo, än andra lag. Detta förutsätter inte bara god bollteknik utan i minst lika hög grad även rörlighet och en vilja att alltid hjälpa varandra på planen.

Örgryte IS skall på fotbollsplanen alltid satsa mer på att spela sitt eget spel än på att förstöra motståndarens.

Örgryte IS är Lirarnas lag!

* * * * *

Är det rimligt att A-laget sätter rollen som förebild främst, före till och med prestationen på planen? Eller är det bara segrar som räknas, är det ointressant hur de uppnås?

Och vad är värdet av rolig fotboll? Hur viktigt är begreppet Lirarnas lag för ÖIS som klubb? Är det värt att offra delar av det taktiska säkerhetstänkandet för lirets skull? Vad är förresten rolig fotboll, hur ser din definition ut?

Det finns som synes mycket att diskutera. Gör det – i forumet!

SUPPORTRARNA

I inledningen av den här artikelserien beskrev jag, med utgångspunkt i mig själv, hur det nu för tiden känns ganska tråkigt och meningslöst att hålla på ÖIS; inte så mycket för att resultatet går emot, utan för att det inte finns någon själ i det klubben gör. ÖIS har ingen särart, ingen ideologi, inga högre mål med verksamheten än att bara harva på så gott man kan och försöka klättra i seriesystemet. Varför man håller på, vad det egentligen skall vara bra för, tycks det inte finnas några tankar om.

Med avstamp i klubbens historia argumenterade jag sedan för att tankarna från ÖIS barndom fortfarande är giltiga. Om klubben har ett högre syfte med att finnas till så är det för att med idrotten som medel verka för ett bättre samhälle. Utan denna ideologiska grund blir Sällskapet bara ett företag i underhållningsbranschen – och ett just nu väldigt misslyckat sådant dessutom, som omöjligt kan hävda sig mot fotboll i världsklass på TV, eller ens mot det aningen mindre misslyckade tjongandet från de andra lokala klubbarna. Om värdegrunden inte finns där kan man lika gärna lägga ner ÖIS, eftersom klubben inte klarar att generera någon vinst till sina ägare. Något annat existensberättigande finns ju inte.

Jag skissade också upp hur ÖIS skulle kunna omsätta sina nygamla ideal i praktiken, dels i sin allmänna verksamhet, och dels på fotbollsplanen. Jag resonerade kring varför detta vägval inte bara skulle vara det rätta i moralisk mening, utan också skulle kunna bli väldigt framgångsrikt.

I denna sista del av serien skall jag så ta en titt på det hela ur supporterperspektiv. Vad innebär det att vara supporter, varför blir man det? Hur skulle ÖIS supporterkultur kunna bli starkare och tydligare? Och om ÖIS som klubb verkligen blev mer präglad av värderingar, vad skulle det innebära för oss som hejar på? Det blir en ganska lång text, men jag hoppas att ni hänger med hela vägen!

* * * * *

Att vara supporter till ett fotbollslag av i dag är ett enda stort självbedrägeri. Innerst inne vet vi alla om det. Vi må slänga oss med glödande ord som kärlek, trohet, stolthet och liknande, men bakom orden ekar det tomt. Få av oss brinner

egentligen för Örgryte IS, även om vi sällan erkänner det ens för oss själva. Det är något annat vi brinner för.

Och varför skulle vi heller brinna för ÖIS? Vad finns det där att bli passionerad över? Klubben som den ser ut i dag utgörs av ett litet antal människor som med hårt jobb, begränsade resurser och ärligt talat ganska begränsad kompetens försöker bedriva en verksamhet vars högsta syfte är att ett tjugotal godtyckligt införskaffade unga män skall sparka omkring en boll på ett så framgångsrikt sätt som möjligt. Är det något att brinna för?

OK, det där var överdrivet tillspetsat. ÖIS gör ju faktiskt en del bra saker, i synnerhet vad gäller barn och ungdomar. Men det är ändå inget som inte hundra andra klubbar med sämre A-lag men större ungdomsverksamhet gör mycket bättre. Och med handen på hjärtat, hur många av oss kan ärligt säga att vi är ÖIS-supportrar på grund av ungdomssektionen?

Nej, det är ÖIS A-lag vi följer. Det är deras med- och motgångar som ger bränsle åt vår låga. Och det trots att vi numera – med alla dessa myriader TV-kanaler som bara sänder fotboll, fotboll, fotboll dygnet runt känns det som – kan följa oändligt mycket bättre lag hemma från soffan varenda kväll i veckan.

Vi Öisare talar oss gärna varma om en ärorik historia, stolta traditioner och en unik anda som höjer oss över andra klubbar. Men det gör alla andra lags fans också. I själva verket är det en efterkonstruktion, ett försök att rättfärdiga vårt supporterskap. Mytbildningen är inte en orsak till vår passion utan ett resultat av den.

Så varför är vi fotbollssupportrar? Vad är det egentligen vi brinner för?

Ja, först och främst måste vi ju i någon mån vara tilltalade av själva sporten fotboll. Det är en nödvändig men inte tillräcklig förutsättning. Sedan är det en del av kulturen kring fotbollen att man skall ha ett lag att hålla på, så att välja det blir nästa steg. Men som jag var inne på redan i del 1 av den här artikelserien så tror jag att vilket lag vi fastnar för till ganska stor del är en slump. Ändå finns det något i detta magra frö som, om det finner rätt jordmån, kan växa och slå ut i ett blommande supporterskap. Det är rätt märkligt egentligen.

Låt oss till att börja med slå fast att vi ytterst gör alla dessa så kallade uppoffringar, lägger all denna tid och alla dessa pengar, genomlider förluster och bedövande tråkiga 0-0-matcher, helt för vår egen skull. Pratet om att vi gör det för klubben är bara en del av den charad vi spelar. Vi gör det för att det får oss att känna oss bra.

För de flesta föds nog supporterskapet i en längtan att tillhöra ett större

sammanhang, att ingå i en gemenskap där alla tror på och kämpar för samma sak. I grunden är människan ett flockdjur, och att hålla på ett fotbollslag är ett sätt att hitta en flock att ansluta sig till. Många av oss njuter också av att känna oss trogna och hängivna, av idén om att vara någon som offerar sin egen bekvämlighet för det större goda. Ju mer vi ”offerar”, desto högre status får vi i flocken. Och att göra lagets med- och motgångar till sina egna och helt gå upp i sitt lag, det tillfredställer ett djupt liggande behov. Att vara fotbollssupporter är ett enkelt och ofarligt sätt att prova på livets största dramer; krig och kärlek, liv och död. Vem vill inte innerst inne vara en förkämpe för det goda? Vem vill inte vara delaktig i en episk kamp för att ta sig igenom sorg och nederlag till en seger mot alla odds? Det är ett sätt att lyfta sig ur den grå vardagen för en stund, till en värld av starka färger och enkla gränsdragningar. Det är en glimt av ett helt annat liv.

Man skulle kunna säga att det vi egentligen brinner för är att brinna.

Därför är också den här mytbildningen jag nämnde så viktig för supporterskapet. Innerst inne bygger vi förstås var och en vår egen

mytologi; vi har alla unika anledningar till varför just vi brinner för ÖIS. Men alla dessa personliga tolkningar tar ändå avstamp i det rödblå kulturarvet. Få av oss bygger upp en helt egen och väsensskild idealbild av ÖIS. Ju trovärdigare vi därför kan bygga den gemensamma myten om vårt lag som någonting gott och ädelt, någonting värt att kämpa för, och ju mer vi lyckas mejsla ut en bild av hur vår egen tappra supporterskara är unik och bättre än ”de andra”, desto starkare blir supporterulturen runt vårt lag.

Missförstå mig inte nu, jag kritiserar inte det här självbedrägeriet. Alla behöver vi drömma, det är en del av att vara människa. Och jag tror att vi blir mer harmoniska och klarar vardagen bättre om vi tillåter oss att ibland ge utlopp åt den här sidan av vårt väsen. Tvärtom skulle jag vilja hävda att vi i ÖIS drömmer alltför lite. Vi har dessvärre varit dåliga på att spela det här rollspelet, på att odla vår egen myt och lyfta fram det som gör just oss unika och värda att brinna för. Därför är vi också relativt få som brinner.

Ett av problemen är att vi Öisare, som ju är lite intelligentare än genomsnittet (se där, nu börjar vi odla!), ser igenom myterna om de inte är tillräckligt trovärdiga. Att säga att vi är ädlare och renhårigare, eller spelar vackrare fotboll, det går det bara att lura i sig själv ett litet tag, eftersom det helt enkelt inte är sant. Och när man har genomskådat myten, då slutar man så småningom att brinna, för elden får ingen näring längre. Kvar blir bara ett slentrianmässigt

supporterskap – lite som mitt eget – som rullar på av gammal vana, som möjligen fortsätter att knappologiskt ”samla på” ÖIS ungefär som man samlar på frimärken, och som gärna håller kvar vid alla de medöisare man lärt känna genom åren, men som inte längre ger utlopp åt den mer drömmande sidan av sig själv. Själen får lufta sina vingar någon annanstans.

I filmens värld brukar man prata om *suspension of disbelief*; att man medvetet väljer att tro på filmens verklighet under tiden man ser den, för att få större nöje av sitt biobesök. Det där är förstås olika svårt att göra beroende på hur skickligt eller valhänt regissörens världsbygge är. Men det handlar hur som helst bara om att sätta sin klentrogenhet åt sidan i några timmar. Som fotbollssupporter behöver man kunna stänga av logiken och gå upp i myten gång efter gång, match efter match, i årtal eller helst hela livet. Det ställer krav som ingen myt kan leva upp till om den inte är baserad på verkligheten.

Det har varit ett långt och mödosamt resonemang, men nu kommer vi äntligen till slutsatsen: Den djupare meningen med att vara fotbollssupporter, bortom bara (det eventuella) underhållningsvärdet, är att det ger oss möjligheten att brinna, att drömma, och ger näring åt den fantasifulle och irrationella sidan av vår själ. Men om Sällskapet skall kunna fylla det behovet hos oss – inte bara under några år innan man vaknar upp och inser bättre utan hela livet – så måste myten om ÖIS identitet och särart vara trovärdig. Det är den inte i dag.

* * * * *

Vad är då ÖIS särart? Hur ser den rödblå myten ut?

Göteborg har många lag som slåss i elitfotbollen, och vi är långt ifrån det största av dem. Därför har vi inte, som till exempel Elfsborg eller Helsingborg, kunnat bygga vår identitet främst kring staden vi kommer ifrån. Och ÖIS har inte heller varit tillräckligt framgångsrikt genom åren för att, som IFK Göteborg eller i viss mån Malmö FF, kunna knyta an till att helt enkelt vara bäst eller störst. Med de mest lättfunna mytbildningarna därmed satta ur spel har vi tvingats försöka skapa någon mer komplex mytologi att hänga upp vår supporterkultur på. Det behöver inte vara något negativt – de där enkla lokalpatriotiska eller framgångsdyrkande myterna är ändå ganska andefattiga, och tänkande människor ser snart igenom dem – men ÖIS har som sagt haft begränsad framgång i sitt alternativa mytbygge.

Även för 10-15 år sedan, när jag själv ganska nyligen hade blivit aktiv supporter och fortfarande brann med full låga, diskuterades det där med lagidentiteten. Jag minns ett smått poetiskt (eller patetiskt) inlägg jag skrev på gamla Klotterplanket någon gång på sent 90-tal, som svar på en fråga från någon icke-Öisare om vad ÖIS stod för och varför vi höll på dem:

ÖIS är tidlöst. Innan världskrigen, innan bilarna, innan radion, innan moderna uppkomlingar som IFK Göteborg eller GAIS var ens påtänkta – då fanns ÖIS där. Först av alla, när 1900-talet bara var en avlägsen framtidsvision och idrotten ännu låg i sin linda, i forntidsdimmorna i fotbollens morgon grundades ÖIS, och ÖIS skall fortfarande finnas där när alla vi en dag är borta.

ÖIS är glädje. Genom alla år har det alltid varit loret, spelglädjen och kreativiteten som satts i första rummet. Profiler som Sven Rydell, Agne Simonsson och Sören Börjesson har fört vidare en urgammal tradition. Den började redan med de fotbollsskickliga skotska gästarbetarna som lärde ut sina konster till de övriga spelarna i ÖIS första lag mot slutet av förra seklet. Visst har det funnits mörka perioder då loret har varit svårare att finna, men det är ingen slump att det även i dessa yttersta dagar är just Samba-Erik Johansson som blivit ÖIS-publikens favorit, trots att hans resultat inte alltid matchar hans intentioner.

ÖIS har klass. I ÖIS är det inte framgång till varje pris som gäller. Man slår vakt om sina traditioner, om sina ungdomar och om idrottens ideal. Det är därför ÖIS hade den största andelen egna produkter av alla lag i allsvenskan 1998.

ÖIS har stil. En äkta ÖIS-supporter har en genuin kärlek till fotbollen och skulle aldrig komma på tanken att gå på en match i syfte att mucka gräl med motståndarsupportrarna. Tvärtom är han alltid villig att diskutera denna den ädlaste av sporter med vem det vara må, vilken färg diskussionspartnern än råkar ha på sin halsduk.

Det finns kanske skäl att ifrågasätta om jag ens själv trodde på vad jag skrev, men det var åtminstone ett ärligt försök att sätta fingret på hur jag på den tiden *ville* att det skulle vara. Och det är ingen tvekan om att jag hade fått grundtankarna från diskussioner bland Öisare, det var inte mitt eget påfund. (De svulstiga formuleringarna måste jag dock ensam ta på mig ansvaret för.)

Jag vet inte i vilken mån det var en medveten strävan, men på den här tiden fanns det som synes en (åtminstone intern) bild av Öisare som ”schysstare” än andra. Öisare hatade inte, de valde medvetet bort sådana överord. Öisare var inte heller så hopplöst enögda som andra utan kunde uppskatta fin fotboll ”för fotbollens egen skull”, som det hette, även om det var motståndarna som stod för den.

Jag vill gärna tro att detta var en attityd som levt vidare från äldre dagar och verkligen var typisk för ÖIS. Men det är förstås möjligt att det bara var något som tillfälligt blossade upp, jag vet inte säkert. Att något slags ”riddarideal” fanns med i begynnelsen, på Wilhelm Fribergs tid, är väl i och för sig ett faktum, men det gjorde de säkert i någon mån i alla idrottsklubbar som föddes under nationalromantiken. Ni som varit med i ÖIS-svängen längre än jag får gärna kommentera det här. Fanns det förr om åren, efter Friberg men före sent 90-tal, en ÖIS-attityd om att vara mer sportsliga än andra?

I dag skulle i alla fall ingen komma på tanken att beskriva klubben på det sättet, då det så uppenbart inte stämmer längre. ÖIS supporterkultur av i dag är inte ett dugg schysstare än något annat lags. Vi hatar, vi hånar skadade motståndare, vi är enögda till hundra procent. Och klubben och laget är också precis som andra när det gäller sportsligt uppträdande, vi är varken bättre eller sämre.

En viktig del av ÖIS klubb själ är förstås det där med Lirarnas lag. Men problemet med en sådan identitet är att den närmast blir en belastning om vi inte lever upp till den. Inte så att ÖIS nödvändigtvis alltid måste lyckas med liren – ibland är man ju helt enkelt inte bra nog – men skall vi vara Lirarnas lag på riktigt så måste vi åtminstone alltid *försöka* lira. Annars stöter klubben bort de supportrar som faktiskt tror på det där och har gjort det till en del av sin ÖIS-mytologi.

Jag formulerade ju i förra texten ett manifest för ÖIS att leva efter för att förtjäna epitetet Lirarnas lag. Det går säkert att skriva det på annat sätt, eller hitta någon annan metod än just ett manifest, men någon strävan åt det hållet måste nog klubben anamma ganska snart. Annars är jag rädd att den här delen av vår klubb själ kommer att följa dronten och garfågeln i spåren.

Det där är ungefär vad jag har lyckats hitta när det gäller ÖIS särart. Det finns väl några småsaker till, som till exempel att vi anser oss vara en klubb som sätter idrotten i första rummet och är öppen för alla människor, oavsett ursprung eller klasstillhörighet – detta då som en direkt motvikt mot allianskollegornas fåniga självbild som ”arbetarklubbar”. Det finns också en ganska utbredd ”motvalls självbild” i ÖIS; att vi absolut *inte* är som blåvitt. Men det är inget som i någon högre grad går att använda för att bygga en livskraftig mytologi.

Stolta anor, höga ideal och Lirarnas lag – där har vi alltså de tre benen på det

staffli där ÖIS självporträtt står.

Vill vi bygga en tydligare särart för ÖIS, en mytologi stark och vacker nog att brinna för, så måste vi antingen utgå från dessa tre saker, eller så får vi hitta på något helt nytt, något som inte funnits i klubben tidigare. Förslag på sådana nya identiteter mottages med tacksamhet! Själv har jag inga att komma med, utan föredrar det första alternativet. Vilket väl knappast kommer som en överraskning för någon, med tanke på att jag har pratat mig varm för just detta i två långa texter redan!

* * * * *

Anorna har vi, de kan ingen ta ifrån oss. Vi är kanske inte Sveriges äldsta fotbollsklubb som det ibland hävdas, men i alla fall nära nog, och mer än någon annan var det vi som grundade svensk fotboll. Detta förtjänar förstås att lyftas fram mer, men det är ändå något ganska statiskt som inte går att göra så mycket med. Det är svårt att få nutidsmänniskor att bli entusiastiska över något som hände för över hundra år sedan.

Idealen och loret däremot – där har vi verkligen något att brinna för! Jag tror att det skulle gå att bygga en oerhört stark och livskraftig identitet kring detta, som skulle göra det så mycket mer givande att vara Öisare.

Som jag beskrivit ovan handlar supporterskapet mycket om att bygga upp en bild man själv kan tro på av varför ens eget lag och den egna supporterkulturen är värda att kämpa för. Om man inte tror på det, då kommer man förr eller senare (och förmodligen mer förr än senare) till en punkt när man än en gång står där i regnet många långa mil hemifrån och ser sitt lag förlora, och frågar sig själv den eviga frågan ”Vad fasen gör jag här egentligen?” – och upptäcker att man inte längre har något svar. Om man inte lyckas övertyga sig själv att det spelar roll om ens lag vinner eller förlorar, om man inte känner att denna eländiga stund är en del av en större strid som är värd att utkämpa, då slocknar gnistan. Då står man inte där igen nästa gång.

Men tänk om det man sade sig kämpa för faktiskt var sant! Tänk om klubben verkligen var ”the good guys”, om dess framgångar verkligen var en seger för det goda och rätta i världen. Sportslighet och höga ideal, idrotten som en god förebild, en fotboll som strävar lika mycket efter skönhet och glädje som efter seger – detta är ju objektivt goda värden, som de allra flesta kan ställa upp på. Tänk att stödja en klubb vars särart består i att mycket mer än andra klubbar stå upp för just detta! När vi då står där i regnet, och stundens elände kastar oss ur supportertransen och ner i den grå vardagen, när den kreativa hjärnhalvan lämnar tillbaka kontrollen till den logiska, då kommer vi att hitta lika många rationella skäl att stå där som vi hade irrationella. Realisten och drömmaren i

oss kommer för första gången att stå enade bakom samma sköld. Plötsligt är det verkligen Örgryte IS vi brinner för, och inte bara en flyktig idealbild av klubben. Att vara supporter till en sådan klubb skulle höja upplevelsen till en helt annan dimension.

En absolut grundförutsättning för att kunna odla den här myten är som sagt att klubben och laget faktiskt lever upp till den, och det är ju lättare sagt än gjort. Men om vi når dithän, då finns det i princip ingen gräns för hur bra det kan bli och hur långt det kan bära.

* * * * *

Anta att ÖIS medlemmar i hederlig demokratisk ordning skulle rösta igenom att klubben blev som jag beskrivit i den här serien, och slå fast att dess kärnvärden är dessa tre: Anor, Ideal och Lir. Hur skulle det förändra supporterkulturen?

Det jag skulle se som nödvändigt för en supporter till det nya ÖIS, det är att man verkligen förstår och instämmer i kärnvärdena. Tycker man att klubben borde stå för helt andra saker, då får man bita ihop och gilla läget tills vidare, och försöka få till stånd en ändring på årsmötet. I extrema fall får man byta klubb. Det går helt enkelt inte att trovärdigt kalla sig Öisare om man inte ställer upp på det klubben står för. Däremot kan det finnas, och bör också finnas i en livaktig klubb, ett brett spann av tolkningar av vad detta innebär och hur det kan omsättas i praktiken. Men den grundläggande värdegemenskapen måste finnas där.

Här är några tankar om vart och ett av de tre kärnvärdena:

Anor

Om ÖIS skall vara en klubb som mer än andra är förankrad i sin historia och sina traditioner, då bör det avspegla sig både i hur de gamla hjältarna och högtidsstunderna minns och hedras, och i hur nya anor skapas. Mycket av detta åligger ju mer klubben än supportrarna, men det finns en hel del vi kan göra själva också.

Vi kan anspela på vår historia i sånger och tifon på läktaren. (Tifot till Agne Simonssons ära i fjol är ju ett praktexempel!)

Vi bör skapa oss en tradition av att varje år uppmärksamma ÖIS födelsedag den 4:e december (utöver den kransläggning på Wilhelm Fribergs grav som klubben står för). Vi kan sträva efter att hålla minnena levande genom att i texter på supportersidor och i fanzine, i nätdiskussioner etc återberätta stora ögonblick från förr, intervju gamla legendarer och så vidare. Och om någon gammal ÖIS-

ikon till exempel fyller 50 år så bör det inte få passera obemärkt.

Vi bör vara noga med, och även stöta på klubben att vara noga med, att alltid så värdigt som möjligt försöka tacka av trotjänare när de slutar (som Källas avtackning i år). Vi bör uppmärksamma när spelare passerar milstolpar i i sina karriärer, som när de gör sin allsvenska debut eller sin hundra match i ÖIS-tröjan; och självklart bör vi ha järnkoll på klubbrekorden och göra en stor sak av om något av dem slås. Traditioner som att Balders Hage utser en årets spelare varje år bör kunna lyftas fram mer, till exempel med en sida där alla vinnarna presenteras tillsammans med någon kort historik och motivering. Nästa år fyller förresten supporterklubben 60 år, där är definitivt något som förtjänar att uppmärksammas.

Det går att fortsätta räkna upp liknande förslag, men jag tror att andemeningen är tydlig: Var stolt över vår historia, och håll den levande!

Lir

Hur ÖIS spelar fotboll är förstås något som klubben och laget styr över, snarare än supportrarna. Men vi kan ändå vara med och underlätta lirket från läktarplats. Menar vi allvar med att vi vill se rolig fotboll, då bör vi uppmuntra försök till sådan även när den inte lyckas. Vi kan till exempel inte börja bua och gnälla om det blir ett baklängsmål för att backlinjen försökte spela sig ur en situation istället för att tjonga bort bollen. Och rent allmänt kommer det att krävas en grundläggande förståelse från supportrarna för att det är minst lika mycket fokus på prestation som på resultat. Om ÖIS gör en bra match men ändå förlorar, då måste vi på läktaren klara av att vara hyfsat nöjda ändå. Det kanske låter enkelt, men i vår helt resultatdrivna nutid undrar jag om inte detta blir en svårare omställning än man tror.

Ideal

Nu kanske ni som har läst och minns de föregående avsnitten i den här artikelserien tror att jag kommer att ägna återstoden av texten åt att punkt för punkt beskriva hur vi ÖIS-supportrar måste bli helgon allihop för att leva upp till vår egen myt. Ni har inte helt fel, men definitivt inte helt rätt heller.

Att få leva ut och leva med från läktarplats är en viktig del av supporterlivet. Handlar det om en äkta passion så är den inte heller enkelriktad, utan man reagerar lika negativt när saker går emot nere på planen som man reagerar positivt när det går bra. För många är läktaren också en ventil, det enda ställe där man får ge utlopp för frustrationer som byggs upp i vardagen. Den här inlevelsen bör man inte försöka snöpa med blåögda regler om att man alltid

skall stötta och vara positiv.

Däremot bör det, tycker jag, finnas tydliga gränser för på vilket sätt man ger utlopp för negativa känslor. Precis som detta nya ÖIS strävar efter att vara en förebild som klubb, både på och utanför planen, så bör den rödblå supporterskaran också gå före och visa vägen mot en bättre läktarkultur. Här är några förslag på riktlinjer.

(Dessa exempel är förstås inte heltäckande, utan syftar till att illustrera hur ÖIS ideal skulle kunna omsättas på läktaren. Skulle den här kursomläggningen bli verklighet en dag så vore ett tänkbart arbetssätt att Klackunionen varje försäsong enas om riktlinjerna inför just den säsongen. Sådana här saker går inte att hugga i sten, utan behöver anpassas till varje ny generation av supportrar på läktarna.)

- **Hata aldrig**

Det är som sagt en del av supporterlivet att också få vara negativ ibland. Frölundasupportrarnas slogan ”aldrig hata, bara älska” funkar därmed bara till hälften. Man skall få bli upprörd över (som man tycker) felaktiga domslut, man skall få tycka illa om motståndarlaget (och vissa motståndare tycker man ju ännu sämre om än andra). Men hat är i min mening ett alldeles för starkt ord för att ha i fotboll att göra. Att hata någon är att vilja se den personen död, att tycka att han saknar människovärde. Det är ingen slump att övergrepp mot personer på grundval av bara deras ras, religion, sexuella läggning osv, utan att alls beakta individen bakom, har fått samlingsnamnet ”hatbrott”. Hat går helt enkelt bort!

- **Kasta aldrig saker**

Det här borde vara för självklart för att ens behöva motiveras, men tyvärr har det de senaste åren smugit sig in en ”kultur” i ÖIS-leden av att i stunder av besvikelse kasta muggar, matchprogram, dassrullar, snus och liknande ner mot folk på planen. Sådant apbeteende måste vi ha nolltolerans mot! Och det innebär inte bara att man skall låta bli att kasta, utan också att man antingen själv skall säga åt eller också för publikvärd peka ut den som kastade. Det måste finnas en så tydlig kultur i ÖIS-leden av att detta inte är acceptabelt att den som pekar ut en kastare får en klapp på axeln av sina medsupportrar, snarare än att betraktas som en skvallerbytta.

- **Var inte plump**

Som Öisare bör vi hålla oss för goda för att häva ur oss osorterade svordomar mot motståndare och domare. Inte i första hand för att det är

förolämpande mot dem, utan för att det är att nedvärdera oss själva. Som Lirarnas lag bör vi sätta en ära i att vara mer kreativa och infallsrika än andra lag även på läktaren. Att skrika om ”en hora från Borås” eller ”domarjävvel” eller ”Henrik Larsson är pedofil” eller ”alla suger kuk i Hammarby” är så lättköpt, så enfaldigt, så dagisnivå att det skämmer ut oss själva och vår klubb. Tråka gärna motståndarlagerna, och protestera gärna mot domslut, men gör det med lite finesse. Visst, att en passionerad supporter undslipper sig något frustrerat ”Hora!” eller ”Fitta!” i stundens hetta får man kanske stå ut med, men låt det stanna där. När ögonblicket är förbi, stäng av reptilhjärnan och hitta något mer begåvat att ropa. Och framför allt, bygg absolut inte in sådana plumpheter i organiserade ramsor och sånger!

- **Lirarnas klack**

Som sagt bör vi sätta en ära i att vara mer kreativa och infallsrika än andra, även i våra läktarsånger. Det finns dessbättre redan en ganska utbredd känsla i ÖIS-leden att det är andefattigt att använda samma sånger som alla andra, men det här får gärna förstärkas ytterligare. Att ha sånger som ingen annan har är en fråga om stolthet! Det är heller inte särskilt svårt att skriva nya sånger, det svåra är att införa dem. Här får det gärna läggas en del möda, kanske till exempel i Klackunionens regi, på att ta fram ett organiserat arbetssätt för detta, så att repertoaren inte blir så beroende av om några enskilda kompisgäng eller liknande får för sig att lansera något nytt.

- **Retas gärna...**

Att tråka motståndaren är ju också en del av fotbollen, och inget som behöver stävjas. Tvärtom skulle jag nästan vilja påstå att ÖIS gör detta för lite i dag. Då menar jag förstås i synnerhet mer genomtänkta och fyndiga tråkningar – se avsnitten om hat och plumphet ovan. Ett välkänt och mycket lyckat exempel från en annan klubb är Hammarbys sång till AIK i ett derby för några år sedan, till tonerna av Magnus Ugglas ”Hand i hand”:

Fantasi

Ni har ingen fantasi

Snor från Hammarby

Ja ni vill va' som oss

För ni är pinsamma Gnaget!

Eller varför inte Djurgårdens fantastiska banderoll i en bortamatch mot MFF för några år sedan:

Prahls ögon, Skoogs tänder, Elangas kvinnosyn – Något är jävligt snett i Malmö!

- **...men visa respekt**

Vissa saker tycker jag att den nya och ädlare ÖIS-klacken skall avstå ifrån. Dit hör att håna en skadad spelare. Det borde vara en självklarhet varför det är osnyggt att göra det (om han verkligen är skadad, vill säga, och inte uppenbart filmar). Och i alla lägen, oavsett hur förgrymmad man kan bli på motståndare, domare, Lagrell och andra fotbollssabotörer, så bör man som Öisare, och därmed som fanbärare för idrottens höga ideal, ha respekt för individen bakom rollen. Den respekten gör att man aldrig tillåter sig att gå över gränsen från aggression till kränkning – oavsett hur illa den blinde fan dömer, eller hur fula tjuvnyp den där flinte jäveln på mitten sysslar med. Sedan är det förstås en bedömningsfråga från fall till fall var den gränsen egentligen går, men principen borde vi i alla fall kunna enas om.

–

Ett ytterligare tecken på respekt tycker jag att vi Öisare kan kosta på oss, nämligen att på bortaplan hålla käft medan motståndarna kör sin inmarschlåt. Det är ett högtidligt ögonblick för dem, så låt dem ha det i fred. Det är samma sak som att man på landskamper respekterar det andra landets nationalsång. Jag menar, vi vill ju gärna att de ger oss samma respekt när vi spelar hemma och ”Sång till friheten” drar igång.

- **Var en värdig representant för klubben**

Som Öisare är du med och formar bilden av vår klubb. Medan du bär ÖIS färger så är du en representant för klubben, vare sig du är på arenan eller någon helt annanstans. Vi har alltså var och en av oss ett ansvar att leva upp till bilden av Örgryte IS som en god klubb. Eller annorlunda uttryckt: Om du absolut måste bete dig som ett svin, se då för fasen till att ta av dig din ÖIS-tröja först! Då skämmer du bara ut dig själv och inte klubben.

En del av det ovanstående kanske känns lite ”pekpinnigt”? Men se det så här: Om vi nu har accepterat att detta är våra grundvärderingar som klubb, det just ÖIS står för som skiljer oss från de andra, då är vårt schyssta sätt att agera som supportrar en del av det vi brinner för. Ju noblare vi blir, desto mer Öisare är vi, desto mer skiljer vi oss från ”pöbeln” som håller på andra lag. Och bäst av allt: Tänk hur de kommer att avsky oss! Tänk hur bananerna och marulkarna kommer att gnälla om ”de där struntförnäma Öisarna som tror att de är bättre än vi”. Vi tror inte, vi vet att vi är bättre! Och den här glasklara skiljelinjen mellan oss och de andra kommer att svetsa samman oss och stärka vår sammanhållning. Vi behöver aldrig mer tveka över vad det egentligen innebär

att vara Öisare, vad som är vår särart. Det är vi som är ”the good guys”!

* * * * *

Så där, det var det. Nu har jag i fyra texter av stadigt ökande längd brett ut mig kring hur ÖIS skulle kunna återfinna sin försvunna själ, och skissat på ett sätt för oss att bli en klubb som står för något och inser sin roll i världen. Håller du med? Eller tycker du kanske att jag är fullständigt ute och snurrar? Det är naturligtvis helt i sin ordning i så fall. Det här är mina högst personliga funderingar, som sakta vuxit fram under ett antal år av grubblande, och det vore ju förvånande om alla tyckte likadant. Det finns säkert många andra vägar för ÖIS att följa in i framtiden, som även de leder till en bättre klubb och en livaktigare supporterkultur.

Men jag skulle vilja att alla, eller åtminstone nästan alla, höll med om i alla fall detta: **ÖIS måste göra ett vägval nu.** Klubben måste se framtiden i vitögat och ändra kurs på något sätt. För om vi fortsätter som nu, att hanka oss fram från säsong till säsong utan några idéer om hur vi kan bli bättre, utan någon bild av vad vi vill eller vad vi står för, då är det slut med klubben. Jag vågar påstå att då finns det ingen fotbollssektion i ÖIS om tio år. Kanske att ungdomsfotbollen kan leva kvar, men A-laget kommer att vara nedlagt eller ha uppgått i någon bisarr fusion.

Det är därför oerhört viktigt att det nu på allvar börjar föras en framtidsdiskussion i ÖIS-leden. Dessa texter har varit ett försök att starta en sådan. Delar du min vision, tala då om det. Om inte, berätta varför, och kom med andra förslag istället. Vi är inte många, vi Öisare, och det känns som om vi blir färre för varje månad som nuvarande identitetskras får fortgå. Varje röst som bryr sig tillräckligt för att ha en åsikt är därför viktig. Även din!

Vad är ÖIS? Vad vill vi att det skall vara, vad vill vi uppnå? Och hur kan vi nå dit? Fundera på det, och ge dig sedan in i debatten. Skall ÖIS kunna räddas så är det vi medlemmar och supportrar som måste göra det. Det finns ingen annan. **Det är vi som är Örgryte.**

Denna text publicerades först på ÖIS-bloggen *Sambadefensiv*. Därifrån finns också länkar till den vidhängande forumdiskussionen.

<http://sambadefensiv.se/2010/09/jakten-pa-den-forsvunna-sjalen/>

<http://sambadefensiv.se/2010/09/jakten-pa-sjalen-del-2-klubben/>

<http://sambadefensiv.se/2010/09/jakten-pa-sjalen-del-3-laget/>

<http://sambadefensiv.se/2010/11/jakten-pa-sjalen-del-4-supportrarna/>